

zwolle kampen

netwerkstad

Schaalsprong in de IJsseldelta

Tussenresultaat van de Strategische Verkenning Zwolle
Kampen Netwerkstad 2040

Colofon

Uitgave: Zwolle Kampen Netwerkstad
Postbus 10007

8000 GB Zwolle
Telefoon 038 498 5104

Datum: juni 2011

www.zwollekampennetwerkstad.nl

Inhoudsopgave

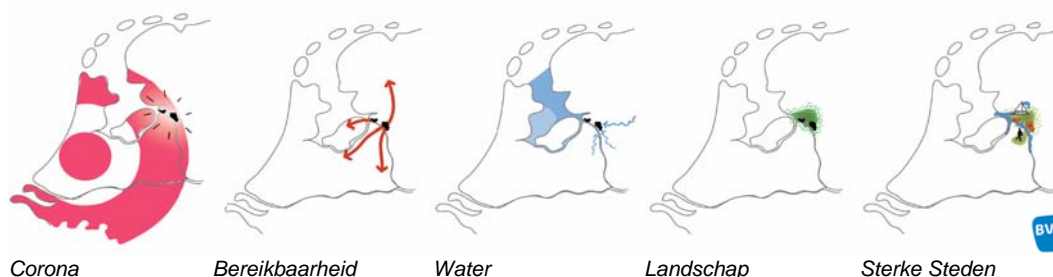
1	De strategische verkenning Zwolle Kampen Netwerkstad 2040: naar een geactualiseerd werkprogramma	3
1.1	Waarheen, waarvoor?	3
1.2	Van opgaven naar perspectieven	5
1.3	Van verkenning naar Werkprogramma	7
2	Besluitvorming op weg naar 2012 en 2040	9
	Bijlagen	
I	Drie perspectieven voor 2040	12
II	Overzicht met programma's en projecten	20
III	Het proces van de verkenning ZKN 2040 toegelicht	22

1 De strategische verkenning Zwolle Kampen Netwerkstad 2040: naar een geactualiseerd werkprogramma

1.1 Waarheen, waarvoor?

Zwolle Kampen Netwerkstad (ZKN) is één van de snelst groeiende regio's van Nederland. De regio is een infrastructureel knooppunt tussen de Noordvleugel van de Randstad, Noord- en Oost-Nederland. Zwolle is het tweede spoorknooppunt van ons land en heeft een aantrekkende werking op regiokantoren en backoffices. Zwolle staat al jaren aan de top van in de lijst van Elseviers toplocaties voor bedrijven, nu op de tweede plaats. Zwolle Kampen Netwerkstad staat aan de vooravond van een schaa sprong op demografisch, economisch en ruimtelijk vlak. De verwachting is dat het inwoneraantal tot 2030 nog flink groeit. Die beweging zal nog worden versterkt door de komst van de Hanzelijn. Bovendien verandert de Hanzelijn de oriëntatie van de regio. De Randstad komt binnen een acceptabele afstand voor dagelijks woon/werkverkeer. Kampen is met de aanpassingen aan de infrastructuur (weg en spoor) niet langer de achterdeur van de regio.

De schaa sprong speelt in de context van de klimaatopgave die op de IJsseldelta is geprojecteerd: rivierverruiming op de korte termijn en mogelijk het omhoog brengen van het peil van het IJsselmeer op de langere termijn (Deltaprogramma). De consequenties voor ontwikkeling van Zwolle-Kampen zijn enorm. De Vecht en het Zwarte Water staan in open verbinding met het IJsselmeer. De binnenstad van Zwolle is zelfs buitendijks gebied. Een extra inspanning op binnenstedelijke ontwikkeling is daarom onvermijdelijk.

Stevige ruimtelijke opgave als aanleiding voor een toekomstverkenning

Dit leidt tot de volgende uitgangsvraag voor de ruimtelijke toekomst van de regio:

Hoe kan de groei van Zwolle Kampen Netwerkstad worden geacommodeerd, waarbij de potenties van de regio worden benut én tegelijkertijd wordt voorkomen dat er knelpunten ontstaan in het licht van het Deltaprogramma?

Om verder inzicht te krijgen in de klauwen van opgaven is eind 2010, begin 2011 een strategische verkenning uitgevoerd, om een stevig inhoudelijk fundament te leggen onder de ontwikkelingen van de regio, in de vorm van een richtinggevend en inspirerend toekomstperspectief 2040 met keuzes en een samenhangende projectenportefeuille c.q. investeringsprogramma, dat kan rekenen op draagvlak bij stakeholders.

Twee samenhangende opgaven

De Zwolle Kampen Netwerkstad is ondanks de crisis een van de snelst groeiende regio's van Nederland, zowel qua economische prestaties als qua demografie. De regio is een sterke knoop tussen de Noordvleugel van de Randstad, Noord-Nederland en Oost-Nederland met Hanzereelaties naar Duitsland en Scandinavië. Zwolle is inmiddels het tweede spoorknooppunt van ons land en ontwikkelt mede daardoor een centrumfunctie in Noordoost-Nederland. De ontwikkeling van Zwolle Kampen Netwerkstad raakt met de komst van de Hanzelijn in een verdere stroomversnelling: Amsterdam komt op ruim een uur treinen te liggen, Almere op drie kwartier.

Tussen 2010 en 2030 gaat de regio een schaa sprong maken die moet worden geacommodeerd. Tegelijk is de regio van nationale betekenis voor de water- en klimaatopgave. Op dit moment al voor de opvang van verhoogde waterafvoeren van de grote rivieren via de IJssel. In de toekomst mogelijk als gevolg van de peilstijging van het IJsselmeer (Deltacommissie), die nodig is om onder vrij verval te kunnen spuien op de Waddenzee en om de zoetwatervoorziening van Nederland blijvend te kunnen garanderen. De blauwgroene opgave betekent dat de groeiopgave zeer zorgvuldig - primair binnenstedelijk maar gezien de omvang eventueel ook zorgvuldig buitenstedelijk - moet worden ingevuld.

In de Gebiedsagenda Oost-Nederland hebben rijk en regio de twee samenhangende opgaven voor de Netwerkstad Zwolle Kampen als volgt gedefinieerd:

- *Opgave: versterking van de centrumfunctie van de Netwerkstad Zwolle-Kampen.* Het gaat ondermeer om het versterken van de centrumfunctie door de herontwikkeling van de Spoorzone en A28 in Zwolle, Voorsterpoort, de ontwikkeling van de binnenstad Zwolle, de doorontwikkeling van de Zuiderzeehaven in Kampen en de integrale gebiedsontwikkeling Vechtcorridor in samenhang met de doorstroming op de A28 en de bereikbaarheid van de netwerkstad.
- *Opgave: ontwikkeling van de IJsseldelta-Zuid.* Deze ontwikkeling betreft een stapeling van onderling sterk afhankelijke opgaven op het vlak van waterveiligheid, natuurontwikkeling, het realiseren van nieuwe woonmilieus en de inpassing van de Hanzelijn.

Uitdaging I

Potenties van het knooppunt benutten

De eerste opgave komt voort uit de vele infrastructuurlijnen (A28, A50, acht spoorlijnen enkele waterwegen) die Zwolle doorsnijden. Daarbij moet voor de toekomst met meer ruimtereserveringen rekening worden gehouden, vanwege de verwachte verdere groei van de mobiliteit op de middellange en lange termijn en eventueel een Hanzelijn-plus of HSL naar Noord-Duitsland. Door de sterke verwevenheid van nationale en regionale infrastructuren kan een inadequate afwikkeling van regionale vervoersstromen de nationale bereikbaarheid ernstig hinderen. Om Oost- en Noord-Nederland bereikbaar te houden dient een toekomstig verkeersinfarct bij het knooppunt Zwolle voorkomen te worden. Tegelijk zal het knooppunt zijn enorme potenties als vestigingslocatie en woongebied voor Noordoost Nederland versterken, mede in relatie tot de Hanzelijn en de Noordvleugel van de Randstad.

Uitdaging II

Toekomstbestendige inpassing ruimtelijk-economische groei

De tweede opgave betreft de duurzame groenblauwe inbedding van de regio waarbij waterveiligheid en klimaatbestendigheid grote opgaven zijn. Rivierverruiming in de IJsseldelta - en straks eventueel de gevolgen van peilverhoging van het IJsselmeer - wringen met verdere stedelijke groei. Meer dan elders in Nederland is in Zwolle Kampen Netwerkstad sprake van een knellend groenblauw 'keurslijf' dat verdere stedelijke uitleg belemmert. Een extra inspanning op binnenstedelijke ontwikkeling is daarom noodzakelijk. Zorgvuldige uitbreiding zal als tweede optie nodig blijven. Voorkomen moet worden dat een keuze voor goedkopere uitleglocaties op de langere termijn de vanuit het oogpunt van klimaatadaptatie gewenste groenblauwe ontwikkelingen onmogelijk maken. De combinatie van beide opgaven – bovengemiddelde verdichting in een stedelijk gebied dat al intensief doorsneden is door zware infrastructurele lijnen – vormt een extra complicatie. Wat niet weg neemt dat juist het groen en blauw om de stad een vitale vestigingsplaatsfactor is.

1.2 Van opgaven naar perspectieven

De strategische verkenning is erop gericht robuuste, toekomstbestendige keuzes te maken in het programma van Zwolle Kampen Netwerkstad. Om zowel (nieuwe) kansen te verzilveren, als knelpunten op te lossen, op korte én lange termijn. Ontwikkelingen als klimaatverandering, bezuinigingen en de koers van het kabinet maken het nodig het huidige programma voor de netwerkstad – dat nog wortelt in het 'groeidenken' van voor de kredietcrisis – tegen het licht te houden. Om keuzes over eventuele herijking te kunnen maken, zijn toekomstperspectieven opgesteld. Wanneer helder gemaakt kan worden wat de opties zijn en waar we uiteindelijk (in 2040) naar toe willen, kunnen we vandaag (2012-2020) robuuste, toekomstbestendige keuzes maken.

Drie perspectieven bepalen de hoeken van het speelveld in 2040

Er zijn in nauwe samenwerking met betrokken partijen drie toekomstperspectieven ontwikkeld. Uiteraard is de toekomst onzeker, en niet maakbaar. De drie perspectieven beschrijven daarom veeleer de hoeken van het speelveld in 2040. De toekomst van de regio zal zich waarschijnlijk ergens tussen deze perspectieven bevinden.

De drie perspectieven worden in Bijlage I van dit document nader toegelicht.

1. In het perspectief *Randstadcorridor* is Zwolle Kampen Netwerkstad onderdeel van een regio met een sterkere oriëntatie op de Noordvleugel, Noord- en Oost Nederland als achterland en met de Hanzelijn als belangrijkste ontwikkelas.
2. Het perspectief *Regionale Ster* gaat uit van een sterke regio-op-eigen-kracht in Noordoost-Nederland met Zwolle als epicentrum.
3. Het perspectief *Deltanetwerk* beweegt mee met de wateropgaven in de IJsseldelta en Zwolle Kampen Netwerkstad profileert zich primair als een duurzame, groenblauwe regio.

Van een gedeeld toekomstbeeld...

De drie perspectieven lopen uiteraard uiteen, maar er zijn ook overeenkomsten waar in elk geval vier rode draden uit zijn te trekken, en op basis waarvan een gedeeld toekomstbeeld (een visie) kan worden ontwikkeld:

- De *corridorfunctie via spoor en weg is essentieel* voor de positie van Zwolle Kampen Netwerkstad, en daarbinnen de knooppuntfunctie van Zwolle voor de regio. Deze functie beperkt zich niet tot het scenario Randstadcorridor, maar zal in alle scenario's even belangrijk blijven.
- Ook de *wateropgave* beperkt zich niet tot het scenario Deltanetwerk. Hoe dan ook zal Zwolle Kampen Netwerkstad de wateropgave moeten oppakken, en zal daarmee dan ook de kansen die deze wateropgave biedt, moeten benutten.
- Zwolle Kampen Netwerkstad moet zich nog beter *profileren als economische en culturele motor* voor de grotere regio én de BV Nederland, met aantrekkelijke binnensteden, innovatieve nichemarkten in de maakindustrie, hoge kwaliteit en aanbod van HBO (en eventueel MBO) onderwijs en topklinische zorg en contrasten tussen stad en land.
- Infrastructurele projecten zijn in alle gevallen van groot belang. Immers: voor het behoud c.q. de versterking van de kracht van Zwolle Kampen Netwerkstad is *behoud van de bereikbaarheid basisvoorwaarde*. De infrastructuur moet verder ontwikkeld en bijgehouden worden.

In de uitgevoerde verkenning zijn 21 programma's en projecten geïdentificeerd die (vaak in nauwe samenhang) bepalend kunnen zijn voor de toekomstige ontwikkeling van Zwolle Kampen Netwerkstad (zie bijlage II).

.... naar een lijst van strategische projecten

De 21 programma's en projecten zullen in de nu volgende periode worden beoordeeld op hun bijdrage aan een toekomstbestendige ontwikkeling van ZKN. In deze fase van de verkenning is – op basis van de diverse sessies met betrokken deskundigen en bestuurders, en de dialoogsessies (zie bijlage 3) – nu al duidelijk dat een aantal gebiedsontwikkelingen/projecten zeer relevant is voor de toekomst van de netwerkstad en goed passen binnen alle drie de perspectieven:

- Spoorzone Zwolle
- A28-A50
- Stationslocatie Kampen
- Binnenstad Zwolle
- Binnenstad Kampen
- IJsseldelta-Zuid / Bypass Kampen
- Voorsterpoort

Deze projecten zijn als robuust te kenschetsen en ondersteunen de lange termijn opgave waar Zwolle Kampen Netwerkstad voor staat. Investerings in deze projecten lijken urgent en doen het altijd goed ('no regret'), los van de richting waarin de regio zich ontwikkelt.

Nieuwe kansen

Uit de verkenning en de dialoogsessie zijn ook een aantal kansen naar voren gekomen, die een positieve bijdrage zouden kunnen leveren aan de opgaven voor de regio. Het is de moeite waard om in de komende tijd deze kansen nader te verkennen op hun mogelijkheden en wenselijkheid. Het gaat om:

- Ontwikkeling werklandschappen (o.a. nieuwe woonwerkmilieus, campusontwikkeling)
- Ontwikkeling innovatieve nichemarkten (o.a. maakindustrie, kennis en zorgclusters)
- Landschapswonen / waterwonen
- Recreatief groenblauw achtje
- Bypass Vecht-Sallandse weteringen
- Hoogwaardig Openbaar Vervoer regionale ster
- Woonmilieus IJsselzone
- Ontwikkeling Binnenstad Zwolle

1.3 Van verkenning naar werkprogramma ....

De meerwaarde van deze verkenning 2040 zit in de toekomstbestendige focus op opgaven en de daaruit voortkomende prioritering van programma's en projecten die op het niveau van Zwolle Kampen Netwerkstad (ZKN) en daarbuiten (regio, Nederland) betekenis hebben. Daarom is het van belang om in ZKN-verband met elkaar het gesprek voort te zetten over de toekomstbestendigheid van die programma's en projecten. De Strategische Verkenning kan dan dienen als reflectiekader voor het nemen van beslissingen op termijn door de bestuurders van Zwolle Kampen Netwerkstad en als vertrekpunt voor de verdere dialoog met maatschappelijke partners.

... op basis van een gedragen toekomstbeeld

Onderdeel van het nieuwe werkprogramma zal een gedragen beeld van de toekomst moeten zijn die richting geeft en samenhang creëert tussen de projecten. De in het ontwerpsspoor aangereikte perspectieven zijn uitvergrotingen en de toekomst zal altijd een combinatie zijn van invalshoeken. Toch is een zekere hiërarchie aan te brengen.

Zowel tijdens het ontbijtgesprek met de colleges van GS en B&W als in de twee dialoogsessies met maatschappelijke partners is richting gegeven en er lijkt inmiddels behoorlijke consensus te bestaan over ontwikkelrichtingen. Basis voor de toekomst van de netwerkstad is het vervullen van de centrumfunctie in het Noordoosten van Nederland. In feite is ZKN - in het bijzonder Zwolle - al de regionale ster en ligt het voor de hand de knooppuntfunctie te versterken via goede verbindingen met andere centra in de regio en met bijvoorbeeld de Kennisregio Twente. De verdere toekomst van ZKN ligt - volgens bestuurders en maatschappelijke partners - vooral in het zijn van een groeiregio in het verlengde van de Noordvleugel van de Randstad, met sterke woon-, werk- en arbeidsmarktrelaties met Almere en Amsterdam. Randstadcorridor moet niet synoniem zijn met het aan elkaar groeien van Zwolle en Kampen of verstedelijking die het westen van Nederland naar de kroon steekt, maar kan worden ingevuld met onderscheidende woon- en werklocaties en een compleet grootstedelijk voorzieningenniveau.

In de dialoog met maatschappelijke partners is gesteld dat de regio haar kracht zou kunnen ontlene n aan de historie. Daarvoor is – parallel aan de ontwikkeling van het historische samenwerkingsverband Hanzesteden – de ‘Nieuwe Hanze’ aangereikt als drager voor zowel de internationale culturele oriëntatie als de menging van economische dynamiek, creativiteit en reuring in de binnensteden. Onderscheidend is zeker ook de ligging van de netwerkstad in de enige inlandse delta van Nederland. De ruimte die aan de rivieren gegeven moet worden en straks mogelijk ook aan het IJsselmeer, perkt ontwikkelmogelijkheden in, maar is ook een ruimtelijke en economische kans voor de regio als proeftuin voor het duurzaam meebewegen met water.

De verdere besluitvorming over de programma’s en projecten in deze verkenning en de besluitvorming volgend op deze verkenning wordt in hoofdstuk 3 toegelicht.

2 Besluitvorming op weg naar 2012 en 2040

2040

Het jaar 2040 is nog ver weg. In de Strategische Verkenning Zwolle Kampen Netwerkstad 2040 is een poging gedaan grip te krijgen op de lange termijn opgaven voor deze regio. De toekomst is niet voorspelbaar, maar wel voorstelbaar. Daarom zijn drie toekomstperspectieven gesteld. Geen van deze perspectieven wordt waarschijnlijk realiteit, maar met de perspectieven kunnen we wel grip krijgen op de 'hoeken van het speelveld'. Aan de hand van de perspectieven kunnen we nu gaan bepalen welke projecten een bijdrage leveren aan de toekomstige opgaven, en welke projecten mogelijk een toekomstige oplossing blokkeren. Soms kunnen ongewenste (bij)effecten van een programma of project met een kleine aanpassing worden voorkomen. Of kan zelfs een kans worden ingevuld. In een enkel geval kan een project niet robuust zijn, en dient er gekeken te worden of dat project anders kan worden ingevuld om ongewenste effecten weg te nemen. Deze analyse zal de komende periode worden uitgevoerd.

Mogelijke MIRT-verkenning

De uitkomst van deze eigen verkenning van Zwolle Kampen Netwerkstad zal worden besproken met het rijk in het kader van BO MIRT. In het voorjaarsoverleg wordt overlegd of het rijk samen met ZKN deze verkenning wil afronden in de vorm van een MIRT-onderzoek, opdat in het najaarsoverleg kan worden gesproken over een eventueel gezamenlijk op te starten MIRT-verkenning. Een MIRT-verkenning is interessant om (met name) beslissingen die aan rijkszijde nodig zijn – bijvoorbeeld over toekomstige rijksinvesteringen – nader te onderbouwen. De Spoorzone Zwolle is een project dat conform het MIRT 2011 in aanmerking zou komen voor een formele verkenning van rijk en regio. De Strategische Verkenning ZKN 2040 maakt duidelijk dat de spoorzone ook in het bredere regioperspectief een cruciaal en robuust project is.

Actualiseren werkprogramma Zwolle Kampen Netwerkstad

Het is steeds de bedoeling geweest dat deze verkenning zal leiden tot een actualisering van het werkprogramma voor Zwolle Kampen Netwerkstad 2011-2014. Allereerst is daarvoor een dragende en gedragen toekomstbeeld(visie) nodig. In hoofdstuk 1 zijn enkele richtinggevende principes geformuleerd op basis van de dialoog met maatschappelijke partners en een werkontbijt van de drie betrokken colleges. Een aanbeveling die daaruit voortvloeit, is om ZKN in een bredere regionale context te bezien, om daarmee ook beter aan te sluiten op de economische verkenning. De programma's en projecten die eerder genoemd zijn moeten nog nader worden geanalyseerd en uitgewerkt in het licht van de drie perspectieven. Dragen ze voldoende bij aan de lange termijn opgaven van de regio? Is het mogelijk dat met kleine aanpassingen aan het project meer kansen worden benut?

Nieuwe kansen

In deze verkenning en de dialoogsessies zijn ook nieuwe kansen genoemd. Het verdient aanbeveling om deze kansen verder uit te werken, en te onderzoeken of ze kunnen of moeten leiden tot een project dat de partners van Zwolle Kampen Netwerkstad op zich willen nemen. Kortom: nieuwe kansen als toevoegingen aan het programma.

Van maatschappelijke dialoog naar governance

Onderdeel van deze verkenning is een dialoog met maatschappelijke partners. Twee sessies hebben al bijgedragen aan het opstellen van deze verkenning. De resultaten van deze verkenning zullen worden voorgelegd aan de dialoogpartners. Op basis daarvan wordt verkend op welke wijze deze partners in de nabije toekomst willen bijdragen aan de uitvoering van de agenda van Zwolle Kampen Netwerkstad. Het lijkt zinvol om de samenwerking met de dialoogpartners te bestendigen, bijvoorbeeld in de vorm van een *regional development board*. Op die manier kan inhoud gegeven aan de idee van governance, waarbij overheid, marktpartijen en maatschappelijke belangen samen verantwoordelijkheid nemen voor de ontwikkeling van de regio.

- Bijlage I -

Drie perspectieven voor 2040

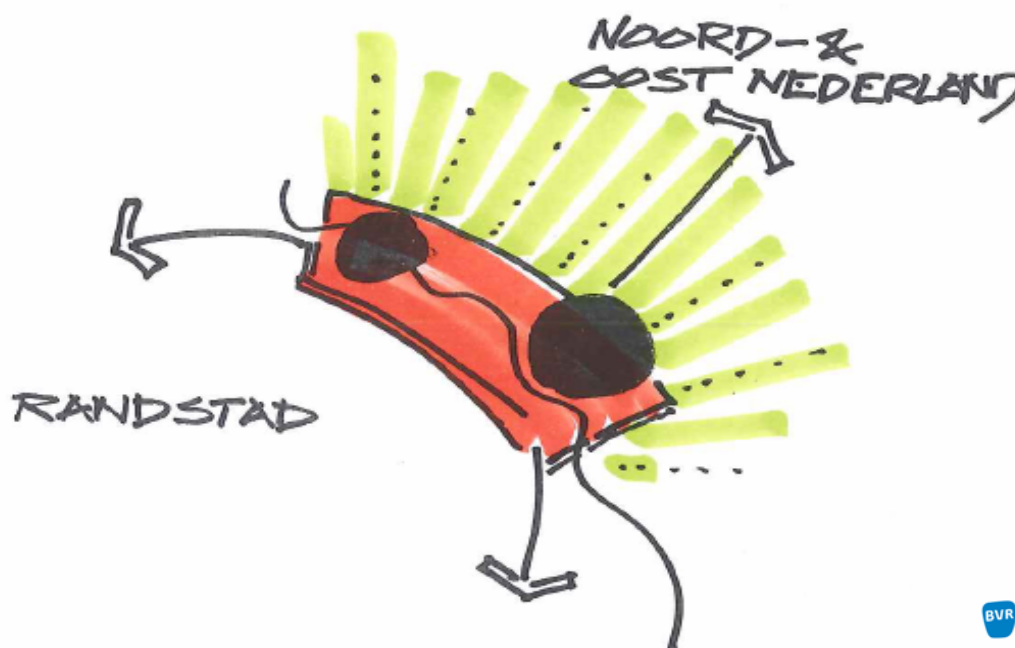
Met beleidsmakers van gemeenten / provincie en externe deskundigen is door BVR en Zandbeldt & Van de Bergh een aantal toekomstbeelden ontwikkeld voor Zwolle Kampen Netwerkstad. Op voorhand is duidelijk dat geen van deze drie beelden werkelijkheid gaan worden. Wél hebben ze geholpen in het uitvoeren van de check op de toekomstbestendigheid van het huidige programma voor de netwerkstad en de onderliggende projecten. Voor elk perspectief geldt dat het waarborgen van de strategische ligging van Zwolle Kampen Netwerkstad (de scharnierfunctie) in Nederland en het omarmen van de delta als bindend thema voorwaardelijk is om de huidige basiskwaliteit van Zwolle Kampen Netwerkstad te bestendigen en te versterken.

Er zijn drie toekomstperspectieven:

1. Zwolle Kampen Netwerkstad als onderdeel van een Randstad-corridor met sterkere oriëntatie op de Noordvleugel met de Hanzelijn als ontwikkelas.
2. Zwolle Kampen Netwerkstad als regionale ster in een sterke regio-op-eigen-kracht in Noordoost-Nederland met Zwolle als epicentrum.
3. Zwolle Kampen Netwerkstad als deltanetwerk dat meebeweegt met de wateropgaven in de IJsseldelta en zich profileert als duurzame, groenblauwe regio.

Randstadcorridor

Zwolle Kampen Netwerkstad als businesscentrum tussen Noordvleugel en Noordoost NL

In dit toekomstbeeld is ZKN de uitloper van de Randstad met een nationale betekenis. Alles werkt mee om ZKN tot een nationaal concurrerend stedelijk netwerk te maken. De scharnierfunctie tussen de Noordvleugel (Amsterdam en omstreken) en het Noordoosten van Nederland wordt maximaal gefaciliteerd. De ambitie van ZKN is om een logistieke hub te blijven en deze verder uit te bouwen. De economie van ZKN wordt gedragen door regionale hoofdvestigingen van bedrijven in de dienstensector, hotel- en congresfaciliteiten, logistieke multimodale centra. De werklocaties zijn optimaal gelokaliseerd aan de hoofdinfrastructuur. Amsterdam ligt op één uur 'treinen'. De internationale oriëntatie is versterkt doordat ZKN een schakel is tussen Randstad, Duitsland en Scandinavië. Er is ruimte gereserveerd voor de HSL-noordoost. ZKN is verbonden met Amsterdam Metropolitan Area via Almere-Lelystad-Dronten. Ook zijn er verbindingen met Energy valley en met de vliegvelden Twente en Lelystad-Schiphol.

De ruimtelijke structuur bestaat uit een compacte stedelijke regio in het weidse (nationale) landschap. Bedrijventerreinen zijn als logistieke poorten georiënteerd op de hoofdinfrastructuur. De stationsomgevingen zijn belangrijke knopen voor stedelijke intensivering. De groei wordt tot 2040 binnenstedelijk en in de IJsselzone tussen Zwolle en Kampen opgevangen. Zwolle en Kampen stemmen belangrijke dossiers goed af. Ze gaan qua voorzieningenaanbod en programma's wat op elkaar lijken. Samen weten ze enkele topvoorzieningen in de culturele sector aan te trekken. In Zwolle is een DSM campus ontstaan met open innovatie rondom kunststoftechnologie en materiaalkunde. De groeiende wateropgave wordt vooral technisch beheerst. Het landschap is in beheer van (grote) agrarische bedrijven. Met de rijksoverheid zijn afspraken gemaakt over de infrastructuur en het (technisch) oplossen van de wateropgave. Financiering van andere

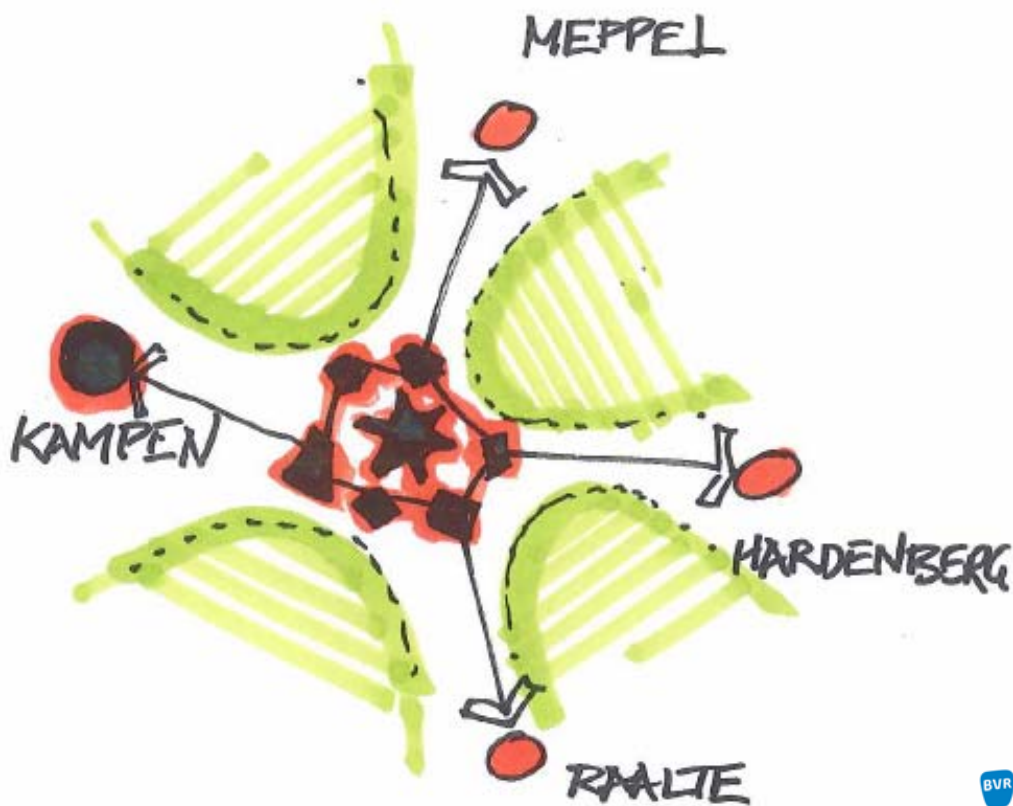
zaken dan hoofdinfrastructuur moet voornamelijk komen van traditionele gebiedsontwikkeling (woon/werklocaties).

Perspectief Randstadcorridor in trefwoorden:

- Ambitie: gericht zijn op de Randstad, een aantrekkelijk alternatief voor de randstedeling, schaalvergroting en intensivering op de corridor Noordvleugel – Noordoost Nederland
- Werken: zakelijk, diensten, congres, landbouw
- Wonen: nationale markt, gezinnen, doelgroepgericht
- Recreatie: stedelijk toerisme
- Mobiliteit: hoofdinfrastructuur, dragend regionaal vervoersnet
- Landschap: openheid, landbouw, water kernen.
- Trendscenario's: global niches, buitenlandse handen

Regionale ster

ZKN als motor en sterspeler van een sterke regio tussen reuring en rust

Dit toekomstbeeld bouwt de regionale positie uit en positioneert ZKN als de motor van een groeiende regio die zichzelf kan redden. Zwolle is het onbetwiste centrum, biedt het zorgcentrum en regionale culturele voorzieningen. De verbinding Zwolle Kampen heeft een bijzondere rol in de regio. Kampen specialiseert zich met watergebonden bedrijvigheid en waterrecreatie, Zwolle blijft allround. Ze profiteren van elkaar. De verbinding Zwolle Kampen heeft een prepositie: hier wordt de eerste, dragende regionale as ontwikkeld. De onderlinge samenwerking is de aanjager van de aanpak in de deltaproblematiek en een koploperproject in het sterk maken van de gehele regio. De ambitie van ZKN in dit toekomstbeeld is om een voortrekker te zijn in regiovorming. Centraal staat in de samenwerking van ZKN de inzet op hoogwaardige woonvoorzieningen, de wateropgave en perfecte stad-land verbindingen. ZKN is een bijzondere as in het stervormige regionale netwerk.

De kernen rondom Zwolle specialiseren zich vervolgens als satellieten met hun eigen identiteit. Het woon- en werkprogramma wordt regionaal verdeeld. Daarmee wordt gericht geïnvesteerd in het onderscheidende profiel van de kernen. De groei in Zwolle vindt plaats langs de Zwolse binnenring met (hoog)stedelijke projecten. De economie draait op diensten, onderwijs, zorg en de nichemarkten in en om ZKN: zorgsector, kunststoftechnologie, fijnmechanica, tapijt en scheepsbouw. De leerwerkcampus rond Windesheim springt in het oog, evenals de prominente positie van het Health & Carecluster rond de Isala Klinieken met de regionale specialistische centra.

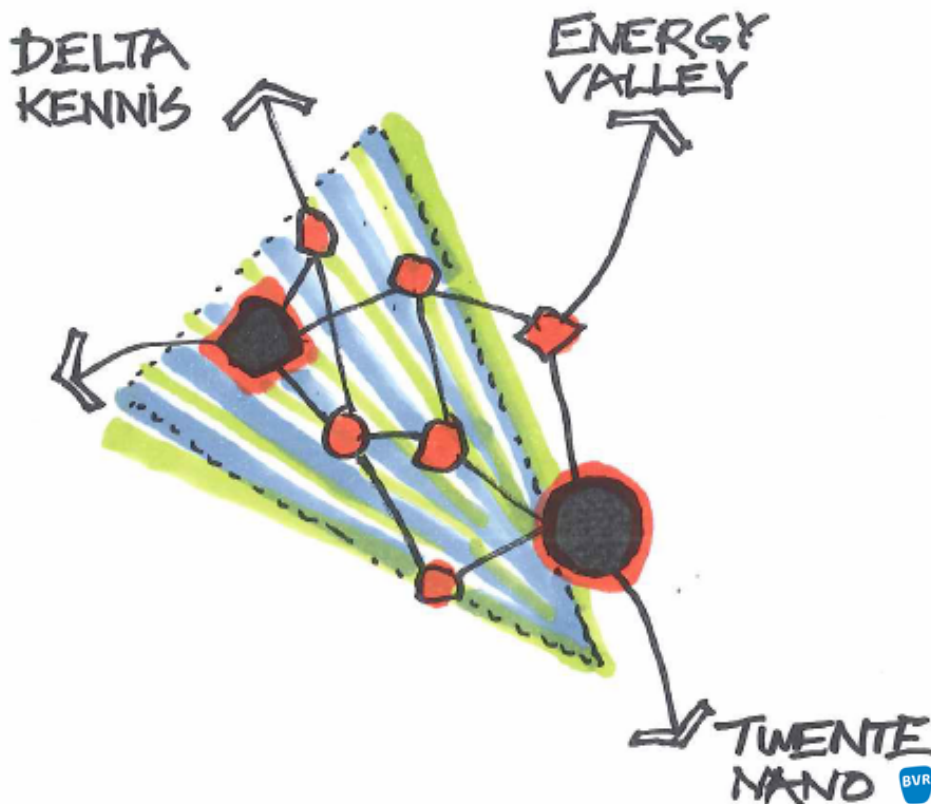
De 'stralen' van de ster krijgen een goed multimodaal mobiliteitssysteem met OV lijnen, autowegen en langzaamverkeerverbindingen. De landschappen krijgen een regionale diversiteit en worden verschillend beheerd. Regionale landschappelijke kwaliteiten worden gekoesterd en versterkt: de stadsranden, Mastenbroek, Kampereiland, Zwartendijk, Randmeer, Veluwe, IJssel en Vecht/Zwarte Water, Wieden Weerribben. Landbouwgebieden verschillen sterker in karakter: polder Mastenbroek grootschalige veehouderij, Rouveen: grootschalige innovatie, Wythmen kleinschalige menging landbouw/wonen, Vechtstreek: bioboeren, zwartendijk en omgeving: natuur en landbouw et cetera. Burgererven worden gepromoot. Delen van het gebied zoals Kampereiland bewegen mee met een meer dynamische delta. Regionale afstemming en regie zijn in deze toekomst essentieel. Financiering wordt gezocht op (inter-)provinciaal niveau en met gerichte projectontwikkeling.

Perspectief Regionale Ster in trefwoorden:

- Ambitie: motor zijn van een grote regio met genoeg kritische massa, op eigen kracht
- Werken: onderwijs, zorg, recreatie/toerisme, regionale bedrijventerreinen, specialisaties, nichemarkten
- Wonen: regionale markt, gezinnen, senioren
- Recreatie: stad en landschap
- Mobiliteit: dragend regionet
- Landschap: diversiteit regiolandschappen, wateropgave deels oplossen, diverse landbouwwormen
- Trendscenario's: selfsupporting en meesterschap

Deltanetwerk

ZKN als proeftuin in een dynamische IJssel- en Vechtdelta

In dit toekomstbeeld draait alles om de delta en een internationale oriëntatie van ZKN als proeftuin in water, klimaat en duurzaamheid. Alles in ZKN moet meewerken om de kansen van water, klimaat en duurzaamheid te benutten voor recreatie, economie, wonen en mobiliteit. Onderwijs en praktijk zijn sterk verbonden met een focus op duurzaamheid, landbouw, water en klimaat. ZKN trekt gezamenlijk op bij de water- en klimaatopgave. De ambitie is om een internationale proeftuin te worden voor toegepaste deltakennis. Met dit profiel worden bijzondere allianties mogelijk en zijn ook nationale en Europese kennisgelden beschikbaar. ZKN is het vlaggenschip van het deltaprogramma.

Ruimtelijk gezien is ZKN een (grenzeloze) netwerkstad in een dynamische delta. Kriskras verbindingen, snel en traag bepalen het mobiliteitsnetwerk. Alle knooppunten in het netwerk krijgen een duidelijke specialiteit. Soms lokaal, soms (inter-) nationaal gericht. De bestuurlijke grenzen doen er niet meer toe, de kwaliteit van plekken weegt zwaarder dan een gemeentelijke of provinciale indeling. Er verschijnen specifieke woonmilieus voor doelgroepen/communities. ZKN is de proeftuin voor innovaties op het gebied van water/klimaat/duurzaamheid. Kennisallianties worden aangegaan met Windesheim, Wetsus, Deltares en internationale delta's als Venetië, Hamburg of de Pearl River delta. Water is een leidend thema voor Kampen en voor Zwolle. De waterrecreatie floreert en versterkt beide steden.

De verschillende kwaliteiten van het water zijn aan (nieuwe) woonmilieus gekoppeld: IJsselwonen, Vechtwonen, Weteringwonen, Kanaalwonen, Bypasswonen, Randmeerwonen, Zwarte Waterwonen. Je kunt met je boot aanleggen bij de binnensteden. Het landschap is doorsneden door waterstromen en wordt beheerd door lokale beheerorganisaties en bewoners. Deze delta staat hoog op de agenda van internationale biodiversiteit. De agrariërs hebben zich aangepast aan een waterrijker gebied en ruimtegebruikfuncties volgen het peil. Ontwikkeling vindt plaats in allianties. De overheid stelt kwaliteitskaders, volgt en ontwikkelt mee. Financiering wordt gevonden in bijzondere allianties van publieke en private partijen, soms internationaal. Ook EU subsidies zijn aan te wenden. De grote investering van deze 'deltaficatie' wordt heel geleidelijk en stapsgewijs gedaan. Voor de meest urgente waterveiligheidsmaatregelen is een flinke voorinvestering vereist.

Perspectief Deltanetwerk in trefwoorden:

- Ambitie: proeftuin praktijkkennis klimaat/water/duurzaamheid
- Werken: onderwijs-markt, recreatie/toerisme, specialisaties, nichemarkten
- Wonen: doelgroepen (waterwonen), expats
- Recreatie: waterrecreatie
- Mobiliteit: snelle en trage netwerken
- Landschap: deltanatuur, aangepaste landbouw
- Trendscenario's: global niches en meesterschap

- Bijlage II -

Overzicht met programma's en projecten

Programma's en projecten	Korte beschrijving
A28	Verbreding van de A28 en opwaarderen aansluitingen N-wegen op de A 28.
Binnenstad Kampen	Versterking economie, ruimtelijke kwaliteit en bereikbaarheid binnenstad in combinatie met Spoorlanden
Binnenstad Zwolle	Behouden en verbeteren kwaliteit binnenstad
Glastuinbouw Koekoekspolder	Intensivering en verduurzaming glastuinbouwgebied
Hanzelijn	Nieuwe spoorverbinding tussen Zwolle, Kampen en verder naar Lelystad en Amsterdam.
Hessenpoort	Ontwikkeling bedrijventerrein met ruimte voor bedrijvigheid uit de hoge milieucategorie
IJsseldelta-Zuid / Bypass Kampen	Integrale gebiedsontwikkeling rond de waterveiligheidsopgave langs de IJssel.
Kamperlijn	Omzetten van de bestaande treinverbinding tussen Zwolle en Kampen tot een tramlijn.
N35	Verbeteren van de bereikbaarheid op de N35 tussen Zwolle en Wijthmen.
Nationaal landschap IJsseldelta	Behouden en versterken van de kernkwaliteiten van het nationaal landschap IJsseldelta.
Opwaarderen N50/N23	Ombouw van de N307 naar N23 en op waarderen N50 tussen Hattermerbroek en Emmeloord.
Ring Zwolle: in de ban van de Ring	Verbeteren van de bereikbaarheid op de Ring van Zwolle.
Ruimte voor de Vecht/Vechtkorridor	Verbeteren toekomstige waterveiligheid en vergroten van de ruimtelijke kwaliteit in het Vechtdal.
Ruimte voor de rivier (IJssel)	Dijkverlegging Westenhofte, uiterwaardvergraving Scheller en Oldeneler Buitenwaarden, zomerbedverlaging IJssel
Spoorlanden Kampen	Transformatie bedrijventerrein tot bijzonder woonmilieu aan het water.
Spoorzone Zwolle	Gebiedsontwikkeling rond OV-knooppunt tegen het centrum van de stad. Een gebiedsontwikkeling van 150 ha met 50 ha herontwikkelingsruimte
Stadshagen	Realiseren uitbreidingswijk bij Zwolle
Vechtpoort	Mogelijke nieuwe woon-werklocatie zuidelijk van Berkum en de Vecht.
Voorsterpoort	Herstructurering en ontwikkeling bedrijventerrein Voorsterpoort door kantoorbebouwing, perifere detailhandel en leisure op een toplocatie aan de A28.
Zuiderzeehaven	Benutten van de mogelijkheden voor watergebonden bedrijvigheid door doorontwikkeling van de Zuiderzeehaven.
Stationslocatie Kampen	Nieuw station aan de zuidzijde van Kampen + ontwikkeling cluster van stedelijke- en maatschappelijke voorzieningen.

- Bijlage III -

Het proces van de verkenning ZKN 2040 toegelicht

In de strategische verkenning is op meerdere manieren intensief samengewerkt met betrokken partners en zijn tal van partijen betrokken om input te leveren en te reageren op tussenresultaten. Hieronder is een beknopt overzicht opgenomen van deze samenwerking en afstemming.

Met partners in Zwolle Kampen Netwerkstad

De strategische verkenning is tot stand gekomen in nauwe samenwerking tussen de partners in Zwolle Kampen Netwerkstad: de gemeenten Zwolle en Kampen, de provincie Overijssel en het programmabureau van de netwerkstad. Deze partijen vormden samen het kernteam voor de verkenning.

Met verschillende medewerkers van de betrokken partijen en externe specialisten zijn onder leiding van het bureau BVR zes werksessies gehouden, waarin is gewerkt aan:

- Scherp in beeld brengen van de belangrijkste opgaven in de netwerkstad voor de lange termijn. Specialist en ontwerpers hebben op specifieke thema's input geleverd, zoals op het gebied van netwerken, wateropgaven (Deltaprogramma) en verbindingen stad-land (stadsranden).
- Opgaven en ontwikkelingen plaatsen in verschillende toekomstscenario's (van het Trendbureau Overijssel) om zicht te krijgen op de 'toekomstbestendigheid' van opgaven en ontwikkelingen.
- Ontwerpen aan concepten en perspectieven voor de lange termijnontwikkeling van de netwerkstad.
- Positioneren van bestaande projecten en programma's in de verschillende toekomstbeelden (wat betreft opgaven, scenario's en toekomstperspectieven).

Met bestuurders van gemeenten en provincie

De Regiegroep van Zwolle Kampen Netwerkstad is opdrachtgever van de strategische verkenning. Deze regiegroep bestaat uit gedeputeerde en wethouders ruimtelijke ontwikkeling. Daarnaast is tijdens het proces een informeel werkontbijt georganiseerd met alle leden van de colleges van Zwolle, Kampen en Gedeputeerde Staten. Tijdens dit ontbijt zijn de bestuurders met elkaar het gesprek aangegaan over wenselijke (en onwenselijke) toekomstbeelden voor de netwerkstad en is nagedacht wat dit betekent voor (prioritering van) bestaande projecten en programma's.

Met gemeenteraden en Provinciale Staten

Bij aanvang van het proces is een werksessie georganiseerd waarin fractievoorzitters vanuit de gemeenteraden van Kampen en Zwolle en vanuit Provinciale Staten zijn gevraagd mee te denken over kansen en opgaven voor Zwolle Kampen Netwerkstad en om richting te geven aan de strategische verkenning. In het vervolg van het proces zijn raden en staten via de relevante commissies geïnformeerd en aangehaakt bij de strategische verkenning.

Met maatschappelijke partners

In een dialoogspoor zijn verschillende maatschappelijke partners (zoals bedrijfsleven, culturele instellingen, onderwijsinstellingen) gevraagd input te leveren in de strategische verkenningen en mee te denken in de toekomstperspectieven en kansen en opgaven voor de regio. Dat is gebeurd door middel van interviews met afzonderlijke partijen en in drie dialoogsessies, waarin de maatschappelijke partners, samen met bestuurders van gemeenten en provincie, aan tafel zaten.